

Strazbur, 9 Temmuz 2008 yılı

**GVT/COM/II (2007)002**

**MİLLİ ETNİK TOPLULUKLARI KORUMA AMAÇLI ÇERÇEVE ANLAŞMASI İÇİN  
DANIŞMA KURULU**

**ÇERÇEVE ANLAŞMASI DAHİLİNDE MİLLİ ETNİK TOPLULUKLARI KORUMA  
AMAÇLI DANIŞMA KURULUNUN İKİNCİ KANAATI ÜZERİNE ESKİ YUGOSLAVYA  
CUMHURİYETİ MAKEDONYA HÜKÜMETİNİN YORUMLARI**

(5 Eylül 2008 yılında alınmıştır)

## 23 ŞUBAT 2007 YILINDA ÇERÇEVE ANLAŞMASI DAHİLİNDE MİLLİ ETNİK TOPLULUKLARI KORUMA AMAÇLI DANIŞMA KURULUNUN KANAATLERİ ÜZERİNE ESKİ YUGOSLAVYA CUMHURİYETİ MAKEDONYA HÜKÜMETİNİN YORUMLARI

### Genel yorumlar

Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti milli etnik toplulukları koruma amacı ile çerçeve anlaşmasının uygulanması için büyük çaba göstermektedir. Mayıs 2004 yılında Danışma kurulunun Birinci Kanaatinden sonra milli etnik toplulukların her safhada temsili için büyük çabalar yapılmıştır. Şubat 2007 yılında Danışma kurulu tarafından Makedonya Cumhuriyeti için getirilen İkinci Kanaatte bunların yansıması gurur vericidir. Eğitim, dil kullanımı, medyalar gibi tüm toplumsal bölgelerdeki durumların, ayrımcılığa karşı savaş ve milli etnik toplulukların merkezi ve yerel çaptaki aleni hayatta kamu kuruluşlarında temsilinin iyileştirildiği bahsedilmesi gerekmektedir.

PKZNM'a göre görevlerin yanısıra, Makedonya Cumhuriyetinin azınlıklar politikasını oluşturma yönündeki genel çerçevesi Çerçeve Anlaşmasının Makedonya Cumhuriyetinde yasal ve pratikte komple uygulanmasıdır. Bu Hükümetin en yükses öncelikli siyasal amaç ve görevlerinden biridir.

Farklı bakanlıklar ve enstitüler arası, insan haklarını koruma alanında koordinasyonu iyileştirme yönünde, Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti bir yapı kurarak, 2007 yılında bu yapının işini yoğunlaştırdı. Bu yapının amacı, Birleşmiş Milletler organların önermelerini uygulamasında aktif olan kişilerin aktivitelerini koordine etmektir. Bu önermeler farklı anlaşmalar ve Avrupa Konseyi'nin gözetleme mekanizmalarına göre yapılmıştır. Kesin olarak, kadın ayrımcılığın bütün şekillerini eleme anlaşması, ırk ayrımcılığın bütün şekillerini eleme anlaşması ve ekonomi, sosyal ve kültürel hakları için uluslar arası antlaşma yönündeki önermelerin uygulanması.

Azınlık hakları iyileştirme ve milli azınlıkların koruma seviyesini yükseltme amacı doğrultusunda Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti Ocak 2007 yılında, çoğunluk temsil etmeyen topluluklar için hakça temsil stratejisini getirdi. Bu stratejide azınlık toplulukların tüm sektörlerde yer alması için ve onların hakça temsili için önlemler ve aktiviteler yer alıyor. Ayrıca, Stratejinin yürürlüğe geçmesi için bir aksiyon planı getirilmiştir. Çerçeve Anlaşmasını uygulama Sektörün daha açık çalışması ve aynısının halk arasında yaklaşımı için üç dilden oluşan internet sayfası kuruldu ( [www.siofa.gov.mk](http://www.siofa.gov.mk) ). Aynı zamanda Hükümet bu sektörün gelişmesi için personel ve görevlerle kuvvetlendirerek Sektör seviyesinden Sekreterlik seviyesine çıkarttı.

Alınan bütün önlemler sonucunda, milli etnik toplulukların kamu kuruluşları ve kamu enstitülerinde temsili önemli derecede artmıştır. Bütün toplulukların daha iyi temsili için Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti 2007 devlet bütçesini 3.5 kere yükseltme kararı aldı. Ocak 2007 itibaren genel çapta katılım 22.2%. (etnik Arnavutlar 16.9%, etnik Sırp 1.6%, etnik Türkler 1.5%, etnik Romenler 0.6%, etnik Ulahlar 0.5%, etnik Boşnaklar 0.3% ve diğerleri 0.8%)

Meclis, sayısı küçük olan azınlıkların siyaset ve aleni hayattaki katılımın artırılış konusunu incelemektedir. Seçim kanunu çerçevesinde bu konuda gerekli sonuçlar hazırlanmaktadır. Bakanlar kurulunun 4.cü Önergesindeki (2005) öneriler doğrultusunda toplulukların katılımları etkili ve komple eşitlik teminat güvencesi vermelidir.

Hükümet **Romen topluluğun** problemlerini çözmede büyük çaba sarf ediyor, onların marjinal topluluk olmamaları için millet stratejisi yapılmıştır ve yürürlüktedir.

İş ve Sosyal Çalışma Bakanlığı kendi bütçesinden iki projenin gerçekleşmesi için maddi destek belirledi:

- Romen çocuklarını okul öncesi (yuvalar) eğitimine bütünleştirmek. Bu proje ülkede 15 yuva açılarak sağlanmıştır. Ekim 2006'da başlayıp ekim 2008'e kadar olan süreçte, eğitim 4.5 ve 6 yaşları arasında olan 450 çocuğun bütünleşmesi sağlanmıştır. Romenlerden 15 eğitimci seçilip bununla birlikte de işsiz olan Romenlerin de iş bulma yönünde sıkıntılarının halledilmesi planlanıyor.

Bu yıl 8 Nisan'da Romenlerin Uluslar arası bayramı dahilinde ilk Romen lise okulunun promosyonu yapılmıştır. Bu proje Makedonya'nın yanısıra bütün bölgede bir ilktir.

Ocak 2007 yılında Makedonya Meclisi Avupa Parlamentosu üyeleri ile Romenlerin sorunları için bir açık oturum düzenlemiştir. Bu oturum 'Bilim eksikliğini veya siyaset isteği yetersizliği' olarak adlandırılmıştır. Bu oturuma Meclis Başkanı, Dışişleri bakanı, Eğitim Bakan yardımcısı, Avrupa Parlamento üyeleri, Makedonya milletvekilleri, siyasi partiler, sivil toplum teşkilatları ve diğer uluslar arası teşkilatlar katılmıştır.

Romen Dekadı çerçevesinde, Makedonya Hükümeti 8 Romen bilgilendirme merkezi kurulmasına destek vermiştir. Bu merkezlerin amacı Romenleri bilgi alması ve bilinçlendirilmesi, haklarını tanınmasına yerel ve sivil kurumları ile işbirliğin sağlanması ve kolaylaştırılmasıdır. Bu proje Mart 2007 yılında yürürlüğe girdi ve Üsküp, Kalkandelen, Gostivar, Manastır, Pirlepe, İştip, Kumanova ve Delçevo'da gerçekleştirildi. Amaç onların yerel kurumlar ile bağlanmasıdır: İş bulma sosyal iş merkezleri, sağlık kurumları, yerel yönetim bireyleri, belediye, eğitim, yerel seviyede

eğitim konsey üyeleri, yerel inşaat sektöru. Bu projede 8 Romen sivil teşkilar örgütü ile işbirliği yapılmıştır.

Romenlerin sağlık hizmetlerine yaklaşımı Sağlık Bakanlığı tarafınan verilen aşağıdaki yorumlarda ayrıntılandırılmıştır.

Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti farklı etnik toplulukları mensupları arasında işlevsel **siyasi diyalogun** gerçekleşmesi yönünde çok aktiftir. Diyalog devamlı bir hale getirilip onların verimli sonuçları noktalanmaktadır. Söylenmesi gereklidir ki bu mekanizma siyasi diyalogu sağlıyor ve aynı anda herkese sunulmuştur. Bazı konumlarda her tarafta aynı düşüncede olmasa da onların uyum sağlaması, siyasi kültürlerine aittir, kanunların ekiskliklerine yada kurumlara bağlı değildir. Bu tür sorunlar sadece Makedonya özgü değil, birçok develetlerde de görölmektedir. Bu tür sorunlara yaklaşım ve çözümlene yönünde büyük anlayış ve sabır gerekmektedir.

**Yetkili bakanlıklar ve diğer yetkili organlar şu yorumları verdiler:**

### **Kültür Bakanlığı**

Danışma kurulu düşüncesine verilen notlara göre, farklı toplulukların kültür kimliği ve kültür mirasının gelişimine desteğin uyumsuzdur. Bu doğrultuda, Kültür Bakanlığı 2004 Mart ayında getirilen kültür mirasını koruma konunu doğrultusunda, kültür mirası Makedonya Cumhuriyetinde temel değer olarak korunarak Makedonya Cumhuriyeti'nin bütün bölgelerinde korunmuştur.

Kültür mirasının korunması, değeri, anlamı ve yıpranma seviyesine göre yapılmaktadır. Zamanı, yeri ve yapıma şekli, kimin tarafından yapılmış, sahibi kim veya kimin tarafından miras olarak kullanılmaktadır; diğer yandan acaba dini anlam taşır mı veya hangi din mensubiyetine bağlı olduğu bakılmaz.

Makedonya Cumhuriyeti bölgesinde kültür mirası var olan evrensel değerlerin kanıtıdır. Kültür mirası kanunda tazdiklenmiş kriterlere göre korunmaktadır. Milli değerleri yüksek, insanlık, tarih, kültür, sanat , bilim ve teknik gelişim için evrensel değerleri olan, özel bir stile ait veya kültür, sanat, bilim ve teknik gelişiminde etki yapan yapıtlar önemli kültür mirası olarak korunmaktadırlar. Belli bir yapıtın koruma altına alınması için tek kriter onun değeridir, dini veya başka bir karakteri veya hangi din mensubiyetine bağlı olduğu önemli değeril.

Osmanlı İmparatorluğu Makedonya Cumhuriyetinde uzun yıllar hükmetmek sonucunda islam mimarlığına ait bir çok yapıt var. Bu yapıtlar islam sanatı için güzel örneklerdir. Geçen dönemde bu yapıtlar koruma altına alınmış ve aynılarının tanıtımı için önlemler alınmıştır.

Folklor, adetler, eski zanaatlar ve diğer benzer değerler, özgür yapıcı aktiviteler insanların, milliyetlerin ve toplulukların kimliğini gösteriyor. Makedonya yasalarında ilk defa kültür mirası kanunu manevi kültür mirası kategorisini getiriyor. Bu doğrultuda manevi değerler de koruma altına giriyor. Devlette yaşayan toplulukların folkloru,

adetleri ve geleneklerine Makedonya Cumhuriyeti büyük önem vermektedir ve yapıcılığın çeşitli formlarını desteklemektedir.

Danışma kurulunun İkinci Kanaatinde yer alan 74 ve 75 fıkrasına dayanarak yapılan tavsiyede, siyasette verilen kararlara önem gösterilmelidir. Çoğunluk olmayan toplulukların dini yapıtlarını, camilerini ve kültür heykellerini onarımı için Hükümet finansal yardım yapmaya karar verdi. Bu konu ile ilgili bir çok karar alınmıştır; bunların arasında Kalkandelen'de Arnavut dilinde tiyatro inşaatine, Üsküp'te Arnavutoloji Enstitüsünün kurulmasına, Üsküp'te milli kahraman İskender Beg heykeline destek ve Kalkandelen üniversitesi kütüphanesine finansal yardım.

Hukuki çapta, Devlet tarafından farklı toplulukların kültür kimlik gelişimindeki desteğini Devlet bayramları kanunundaki önergeler ile somutlandırılmıştır. Değişmeler yapılarak, dini bayramlar ve çoğunluk olmayan toplulukların bayramları (Arnavut, Türk, Sırp, Romen, Ulah, Boşnak, Yahudi topluluğu) devlet bayramları olarak ilan edilmiştir.

Hükümet Başkanının inisiyatifi üzerine; ve uluslar arası çaba doğrultusunda kültürler ve dinlerarası diyalogun gelişimi için, Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti 26-28 Ekim 2007'de gerçekleşecek olan Dinler ve Medeniyetler arası diyalog için dünya konferansına evsahipliğini yapacak.

## **İçişleri Bakanlığı**

### **Kişisel evraklar – 20, 131, 132, 133 fıkraları**

Pasaport çıkarma prosedüründe tamamen Makedonca'dan farklı dilde konuşan vatandaşların dilini kullanma hakkı uygulanmaktadır, daha doğrusu dilekçe ve formlarda kimlik bilgileri yazılırken, ana dili kullanılmaktadır.

Aralık 2004 yılından pasaportlarda makedon dili ve kiril alfabesi dışında arnavut dili ve alfabesi kullanılmaktadır.

Nisan 2007'den itibaren 'Yeni kişisel evraklar' projesinin uygulanması çerçevesinde, resmi dil dışında konuşan vatandaşların (Sırpça, Boşnakça, Türkçe, Ulahça) isteği üzerine ad ve soy adları konuştukları dil ve alfabe ile yazılabilir.

Milli azınlık topluluklarına, kendilerinin isteği üzerine kişisel evraklarındaki kişisel isimleri kendi dil ve alfabesinde yazılmaktadır.

Kişisel evraklar verme doğrultusunda, resmi dilden farklı konuşan vatandaşların dil kullanımını uygulayan yasalar tamamen geçerlidir.

Şu anda, Makedonya Cumhuriyetinde makedon dili ve kiril alfabesi ve arnavut dili ve alfabesi ile kimlikler çıkartılmaktadır.

Kişisel evraklar projesi çerçevesinde ve kimlik kartı kanunun değişmeleri (Makedonya Cumhuriyeti Resmi gazetesi no.19/2007) ile 1,2,3,4 ve 5 fıkralarına dayanarak 1 Ekim 2007'den itibaren Makedoncadan farklı dilde konuşan vatandaşların isteği üzerine kimlik kartlarında kendi dillerini kullanarak kimlik kartı çıkarabilirler.

Kişisel evraklar projesi çerçevesinde, karayollar trafiği kanunundaki değişmeler kanunu (Makedonya Cumhuriyeti Resmi gazetesi no.19/2007) kararların yürürlüğe geçmesi ile birlikte 1 Ekim 2007 yılında, vatandaşların kendi isteği üzerine ehliyet belgelerinde kişisel ismi makedonca dili ve kiril alfabesinin yanısıra kullandığı dilde de basılacaktır.

## **Madde 11, fıkra 130**

Makedonya Cumhuriyeti vatandaşlarının kişisel evrakları, nüfus doğum kaydındaki kişisel bilgiler doğrultusunda verilmektedir. Eğer vatandaş kendi kişisel ismini veya ismini veya soyismini değiştirmek istiyorsa, Kişisel isim kanunu (Makedonya Cumhuriyeti Resmi gazetesi no.8/95) doğrultusunda dilekçe vererek isteği üzerine ve bu kanundaki bütün şartlar doğrultusunda değiştirme yapabilir. Aleni ahlak ihlali yapmadığı takdirde, kişisel ismini seçme yönünde kanunda hiçbir yasaklama yoktur.

Kişisel isimlerin transliterasyonu (harf çevirisi), makedonca dilinin daha doğrusu transliterasyon yapılacak olan dilin imla kurallarına göre yapılmaktadır.

Birinci devirdeki sonuçların analizi ve toplulukların kullandığı dillerin şimdiki durum doğrultusunda, terminoloji ayarlamaları yapılması gerekmektedir. Bu ayarlamalar Makedonya Cumhuriyeti vatandaşlarının kişisel evrakları ile uyumlu olan yasal kararlar doğrultusunda, daha doğrusu Kimlik yasası doğrultusunda yapılmalıdır.

## **Sağlık Bakanlığı**

Sağlık Bakanlığı, Kanaatin 57 fıkrasındaki kararı ile **aynı fikirde değil**. Bu karara göre Romenlere yapılan sosyal yardım ve sağlık sigortası büyük sorun, ayrıca hastanelerde ayırım problemleri, ilaç ulaşma yönünde zorluklar ve hizmet ödemedeki zorluklar belirtilmektedir. Bu karar doğrultusunda Sağlık Bakanlığı şunları belirtmektedir:

- Etnik ayırım yapılmadan tüm Makedonya Cumhuriyeti vatandaşları Sağlık Sigortası Kanununun 3.Maddesi 1.Fıkrası kararları (Makedonya Cumhuriyeti resmi gazetesi no. 38/91, 46/93, 55/95, 10/4, 84/2005, 111/2005, 65/2006 и 5/2007) doğrultusunda sağlık sigortasından yararlanmaktadır. Buna göre 'Herkesin kendi sağlığını koruma hakkı var'.
- Sağlık sigortası alanında vatandaşların eşitliği Sağlık Sigorta Kanununun 2.Maddenin 2.Fıkrasındaki kararlar (Makedonya Cumhuriyeti Resmi gazetesi no. 25/00, 34/00, 96/00, 50/01, 11/02, 31/03, 84/05, 37/2006, и 36/2007) ile belirtilmektedir. Buna göre, 'Bu kanunda belirtilen şartlar doğrultusunda, mecburi sağlık sigortası sağlık hizmetlerin teminatı ve dayanışma, eşitlik ve doğru yönde harcama ilkeleri doğrultusunda maddi destek için tüm Makedonya Cumhuriyeti vatandaşlarına yapılması kararlaştırılmıştır.'
- Sağlık sigorta kanunu, Makedonya Cumhuriyeti bütçesinden finanse edilen sağlık sigortası için yıllık programlar getirmeyi öngörmektedir. Bu programda belirtilen aktiviteler din, milliyet veya başka uyruk veya sigorta konumu ayırımı

yapılmadan tüm halka uygulanmaktadır. Bu program aktiviteleri belirlenirken, özellikle dikkat edilenler arasında; riskli sınıflar ve gelişmemiş bölgelerdir. Salıksal hastalıkları denetim için yapılan aktiviteler içeriğinde özellikle önem gösterilenler arasında; içme suyun kalite kontrolü, belli bölgelerin dezenfekte ve dezensekte edilmesi, STK işbirliği ile sağlık eğitimi. Bu programlar, işsizler ve herhangi bir sebepten dolayı sigortalı olmayanlar için belirli sağlık hizmetleri sunmaktadır.

- Sağlık Bakanlığı ve uluslar arası organizasyonların desteği ile Romenleri çoğun yaşadığı Şuto Orizari Belediyesinde gençlere hizmet eden ofis açılmıştır. Bu ofiste belediyedeki gençlere yönelik eğitimsel sağlıklı hizmetler sunulmaktadır.
- Küresel fon'dan GRANT aracılığı ile desteklenen Romen nüfusüne yönelik HIV/AIDS ve verem programların çerçevesi dahilinde belli aktiviteler yer almaktadır.
- Makedonya Cumhuriyetinde doktorların, dış hekimlerin ve eczacıların profesyonel birliklerin deontoloji kılavuzları bahsedilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda Makedonya'da doktor, dış hekimi veya eczacı olarak görev yapan kişiler kendi mesleklerinin geleneğini ve onurunu korumaya yükümlüdürler ve profesyonel görevlerini yerine getirdikleri zaman cinsiyet, yaş, etnik mensubiyet, ırk, siyasi görüş, cinsel seçim, zorundadırlar, sosyal ve ekonomi konum ayırımı yapmayacaklardır.
- Kamu denetçisi'nin(Ombudsman) sunduğu raporun bilgilerine dayanarak, 2006 yılından beri Romen-hastalara sağlık personeli tarafından ayrımcılığın yapılmadığı belirtilmektedir.

### **Radyo yayın konseyi**

10 Mayıs 2007 yılında düzenlenen toplantıda Makedonya Cumhuriyeti için getirilen İkinci Kanaatteki yorumları incelerken, Radyo yayın konseyi İkinci Kanaatte var olan önergeler, medyaya ve bu alandaki profesyonel kişilere yönelik olduğunu saptadı.

### **Dini topluluklar ve dini gruplar ilişkileri için Komisyon**

Din hakları sunulması ve tanınması Makedonya Cumhuriyeti Anayasası'nın 9, 16 ve 19 Maddeleri ile düzenlenmiştir.

Makedonya Cumhuriyeti Anayasası'nın 9.Maddenin kararları ile, Makedonya Cumhuriyeti vatandaşları dini haklara eşittir ve ırk, ten rengi, cinsiyet, milli ve sosyal kökler, siyasi ve dini görüşler, maddi ve toplumsal statüsüne bakılmamaktadır.

Makedonya Cumhuriyeti Anayasası'nın 16.Maddesinde görüş ve görüşün kamuoyuna ifade edilmesi, bilinç özgürlüğü garanti edilmekte.

Makedonya Cumhuriyeti Anayasası'nın 19.Maddesine göre din özgürlüğü garantilenmiştir.

‘Özgür ve aleni, yalnız veya grup olarak din sunumu garanti edilmekte.’

Makedonya Cumhuriyeti Anayasası'nın 7.ci Değiştirgesine göre Makedonya ortodoks kilisesi, Makedonya İslam Birliği, Katolik kilisesi, Protestan kilisesi, Yahudi din birliği ve diğer dini birlik ve dini gruplar devletten ayırdır ve hukuka önünde eşittir.

Makedon Ortodoks Kilisesi, Makedonya İslam Birliği, Katolik Kilisesi, Protestan kilisesi, Yahudi dini birliği ve diğer dini birlikler ve dini gruplar dini okullar açmaya ve geçerli kanunlara göre sosyal ve yardımlaşma kurumları kurmakta özgürdür.

Makedonya Cumhuriyeti Anayasası'nın 7.ci Değiştirgesine göre dini topluluklar ve dini gruplar kanunlara uyularak sosyal ve yardımlaşma kurumları kurmakta özgürdürler.

Dini toplulukların tüzüğü ve dini grupların kurulması Din birlikleri ve dini gruplar kanununa (Makedonya Cumhuriyeti Resmi gazetesi no.35/97) göre düzenlenmektedir.

Milli etnik topluluklar arasında dini topluluklar sicilinde hiçbir mahcubiyet görülmemektedir.

Makedonya Cumhuriyetinde dini sunum özgürlüğü ve dini birlik veya dini gruplara mensubiyet garanti edilmekte. Dini birlikler ve dini gruplar Kanunun 4.Maddesine göre, vatandaşlara kendi dini özgürlüklerini kullanma yönünde engelleri yasaklamaktadır:

‘Vatandaşın din birliğine veya dini grubuna zorunlu olarak katılması veya katılmasının engellenmesi yasaktır.

Vatandaşların din vazifelerine zorunlu olarak katılımı veya katılmasını engellemek yasaktır.

Anayasa'da bulunan din haklarına göre, vatandaş dini işler yapmasına, katılımına ve başka din sunum çeşitlerinde özgürdür ve kısıtlanamaz’

Makedonya Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Dini birlikler ve dini gruplar kanunundaki maddelerin kaldırılması için 2 karar aldı:

Madde 3, fıkra 1; madde 10; madde 11, fıkra 2; madde 13; madde 14 ve madde 22, fıkra 2 ve 19 ve 23 maddeleri.

Anayasa Mahkemesinin bu iki kararın doğrultusunda, belli değişmelerin kestirilmesi Dini birlik ve dini gruplar kanununun değişmesi değildir, bu sadece belli değişmelerin kestirilmesidir. Anayasa Mahkemesi'nin çalışma kurallarına göre kanun değiştirme hükmü yoktur. Anayasa Mahkemesi sadece ona verilen önerenin Anayasaya haykırı olup olmadığını bu doğrultuda belli maddeleri veya tüm kanunu çıkarabilir.



Makedonya Cumhuriyetinde dini topluluklar ve dini grupların sicillenmesi hangi millet topluluklarından mensup olduklarına göre değil, hangi dini sunum çeşitlerine göre yapılır.

Makedonya Cumhuriyeti Anayasası'nın Madde 8, Fıkra 1, nokta 1'de de tazyiklendiği gibi: 'Makedonya Cumhuriyeti anayasanın temel değerleri: insanın temel özgürlükler ve haklar, uluslar arası hukukta ve anayasada belirlenmiştir.' Buna serbest düşünce hakkı, dini bilinç, dinin değiştirmesi yalnız mı ya da grup halinde mi, özel ya da açık dini müesseselerinde dini eğitimde ve dini gösteriler de dahildir. Bu doğrultuda bu önergeler kattiyen ayrımcılıklı olamaz.

Yakında, Kilisenin, Dini birliğin ve dini grubun hukuksal tüzüğü için yeni, demokratik ve liberal Kanun getirilmesi bekleniyor. OSCE/ODIHR ve Venedik Komisyonu ile yapılan açık danışmalarda aynısı oluşturulmuş ve bu alanda uluslar arası standartlar ve Makedonya'daki özel görünüş göz önünde alınmıştır.

## **Kamu kuruluşlarında ve kamu kuruluşları tarafından milli etnik toplulukların iletişim için dillerin kullanımı – Çerçeve Anlaşmasının 10.Maddesi**

Toplulukların hakça temsilin yükseltilmesi ve aynı zamanda onların ana dillerini kullanımı uygulaması yönünde 2006 yılının sonunda Hükümet kamu ve adliye kuruluşlarında 99 Arnavut tercüman almasına karar verdi. Bu süreç 2007 yılında devlet yönetiminde 200'den fazla devlet görevlilerine iş imkanları açılarak devam etti. (Danışma kurulunun İkinci Kanaatindeki 129 ve 229 Fıkraları içeriğindeki öneriler doğrultusunda).

Meclisin yeni sunulan İşlem kuralında 20% Makedonya vatandaşları toplulukların dilinde konuşmaları sağlanmıştır. Bu uygulama hem mecliste hem de meclis komisyonlarında gerçekleşecektir. Bu sunum emekli işlem kanununa göre 2002 yılından daha çok gelişmektedir.

## **Eğitim alanı dahilinde eğitime katılım ve eşitlik kapsamındaki önlemler - Çerçeve anlaşmasının 12.Maddesi**

Eğitimde eğitim kanunu değişmiş ve 9 yıllık ilköğretim okuma gerçekleştirilmiştir. Din bilgisi ilköğretilerde okutulmaya başlayıp, bu tür öğrenimin amacı genel değerlerin ilerlemesi ve çocukların birey olarak dini gelişmesidir.

Nisan 2007 yılında orta okul kanununa yeni maddeler eklenip, Orta okulların zorunlu ve parasız olmalarına karar verilmiştir. Amaç, eğitim seviyesini yükseltip, bütün vatandaşların ve toplulukların eğitimde yükselmesidir. Bundan önce topluluklar kendi ana dilinde okumak için zorluk çekmiş ve bu yüzden Hükümetin amacı her topluluktan işsizliği azaltmak ve sosyal haksızlığı ve ayrımcılığı önlemektir.

## **Sonuç**

Makedonya cumhuriyeti hükümeti Danışma kurulunun gözetimine ve çalışmalarına büyük saygı göstermektedir, ayrıca çerçeve anlaşmasının uygulamasına büyük önem veriyor ve bunun bir pan-avrupa süreci olması gerektiğini benimsemektedir.